

Regeringens proposition

1976/77: 82

om stöd till kulturtidskrifter;

beslutad den 3 mars 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en kraftig förstärkning av det statliga stödet till kulturtidskrifter. Anslaget för detta ändamål föreslås öka med 4,5 milj. kr. till 7 milj. kr. budgetåret 1977/78. Detta ger möjlighet att ge stöd till flera kulturtidskrifter, samtidigt som stödet kan ökas till de kulturtidskrifter som nu får sådant stöd. De särskilda stödformerna projektbidrag och stödköp föreslås upphöra.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-03-03

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Mogård, Olsson, Åsling, Söder, Trocdsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om stöd till kulturtidskrifter

1 Inledning

Med stöd av regeringens bemyndigande den 13 maj 1976 tillkallades redaktören Carl-Adam Nycop såsom sakkunnig med uppdrag att göra en översyn av formerna för stöd till tidskrifter inom kultursektorn. Utredningen antog namnet kulturtidskriftsutredningen (U 1976: 03).

Utredningen avlämnade i november 1976 betänkandet (Ds U 1976: 16) Stöd till kulturtidskrifter.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av kriminalvårdsstyrelsen, överbefälhavaren, socialstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket, presstödsnämnden, statens kulturråd, näringsfrihetsombudsmannen, massmedieutredningen (Ju 1970: 59), massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974: 13), mervärdeskatteutredningen (Fi 1971: 05), Arbetsgruppen för kulturtidskrifternas samarbetsfrågor, Centralorganisationen SACO/SR (SACO/SR), FACTU — Föreningen Svensk fackpress (FACTU), Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (Klys), Landsorganisationen i Sverige (LO), Landstingsförbundet, Svenska akademien, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska bokförläggareföreningen, Svenska journalistförbundet, Svenska kommunförbundet, Pressbyråföretagen AB, Svenska tidningsutgivareföreningen, Sveriges allmänna biblioteksförening, Sveriges författarförbund, Stiftelsen Svenska institutet, Tidningarnas arbetsgivareförening och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Härutöver har skrivelser kommit in från Arbetarnas bildningsförbund (ABF), Centerns ungdomsförbund, Frihetlig Socialistisk Tidskrift, Sveriges kristna ungdomsråd, Unga örnars riksförbund och Studieförbundet Vuxenskolan.

I prop. 1976/77: 100 (bil. 12 s. 75) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1977/78 till *Tidskriftsstöd* beräkna ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

2 Nuvarande ordning

Nuvarande stöd till tidskrifter infördes med verkan fr. o. m. budgetåret 1971/72 (jfr prop. 1971: 47, KrU 1971: 14, rskr 1971: 206). Enligt kungörelsen (1971: 681) om tidskriftsstöd (omtryckt 1974: 645) kan statligt stöd utgå till kulturtidskrifter och ideella tidskrifter. Med kulturtidskrift avses en tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom de skilda konstarternas områden. Med ideell tidskrift menas tidskrift som väsentligen framstår som organ för organisation, stiftelse eller sammanslutning med ideellt, icke-kommersiellt syfte. Stödet skall handhas så att det främjar hög kvalitet och mångsidigt utbud av åsikter och behandlade ämnen. Stöd kan endast utgå till sådan tidskrift som enligt utgivningsplan är avsedd att ges ut med mer än ett nummer årligen och med högst ett nummer varje vecka.

Tidskriftsstöd utgår i form av grundbidrag, projektbidrag eller stödköp. Grundbidrag kan utgå till ägare av sådan kulturtidskrift för vilken intäkterna inte täcker utgifterna och för vars utgivande ägaren inte har tillräckligt stöd från annat håll. Projektbidrag kan utgå för utarbetande av essä eller artikelserie för kulturtidskrift eller ideell tidskrift. Sådant bidrag kan endast avse projekt som, framför allt genom krav på kvalificerade medarbetare, är så kostnadskrävande att de inte får rum inom tidskriftens normala budget. Stödköp innebär att statliga eller kommunala myndigheter eller institutioner tilldelas medel för prenumeration på kulturella och ideella tidskrifter.

Frågor om tidskriftsstöd prövas sedan den 1 oktober 1974 av statens kulturråd. Dessförinnan hade en särskild nämnd, tidskriftsnämnden, denna uppgift. För beslut i stödärenden finns särskilda röstningsregler för att trygga minoritetsintressen.

Normalt fattas beslut i stödärenden enligt majoritetsprincipen. Varje ledamot av kulturrådets styrelse eller, om beslutanderätten har delegerats till nämnd inom rådet, varje nämndledamot, kan dock, om hans förslag får stöd av två andra ledamöter, för varje redovisningsår besluta om ett grundbidrag och ett projektbidrag samt om att högst tre tidskrifter skall föras upp på stödköpslista. Grundbidrag och projektbidrag som har beslutats på detta sätt får för varje ledamot uppgå till högst 2 % av hela det belopp som för redovisningsåret står till förfogande för resp. bidragsform.

Anslaget för tidskriftsstöd uppgår budgetåret 1976/77 till sammanlagt 2,5 milj. kr. Härav har kulturrådet fördelat 1 749 200 kr. som grundbidrag. Sammanlagt har 80 tidskrifter fått sådana bidrag med belopp mellan 1 200 och 85 000 kr. Antalet ansökningar var 186 och det sökta beloppet ca 8,5 milj. kr. För projektbidrag har rådet budgeterat 300 800 kr. Budgetåret 1975/76 var antalet ansökningar om projektbidrag 56 stycken. Det sökta beloppet var 831 000 kr. 22 ansökningar beviljades med sammanlagt 149 800 kr. De enskilda bidragens storlek varierade mellan 1 500 och 15 000 kr. För stödköp har rådet beräknat 450 000 kr. Under kalenderåret 1976 omfattade stödköpen 168 tidskrifter i sammanlagt 7 665 exemplar. Tidskrifterna fördelades på ett tusental mottagare såsom sjukhus, ålderdomshem, ungdomsgårdar, institutioner inom kriminal-, ungdoms- och alkoholistvård och militära förband.

Enligt 8 § 6 lagen (1968: 430) om mervärdeskatt (8 § 6 ändrad senast 1974: 885) är vissa tidskrifter befriade från mervärdeskatt för sina tryckerikostnader. Sådan befrielse gäller under vissa förutsättningar för medlemsblad och personaltidningar, vissa utländska publikationer samt publikationer som väsentligen framstår som organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, miljövårdande, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda handikappade eller arbetshindrade medlemmar.

Tidskriftsutredningen (Fi 1976: 01) har i betänkandet (Ds Fi 1976: 7) Stöd till organisationstidskrifter föreslagit att stöd skall införas till organisationstidskrifter. Stödet föreslås utgå enligt regler som i väsentliga delar överensstämmer med reglerna för befrielse från mervärdeskatt. Regeringen har tidigare denna dag beslutat att en proposition till riksdagen skall avlämnas på grundval av bl. a. tidskriftsutredningens förslag.

3 Förslag om förändring av det statliga kulturtidskriftsstödet

3.1 Kulturtidskriftsutredningen

Dagstidningar och veckotidningar, radio och TV är enligt utredningen breda kanaler för information och opinionsbildning genom att de i första hand vänder sig till en stor publik. Kultur- och organisationstidskrifterna däremot är mer selektiva i sitt val av målgrupp och tar ofta på sig uppgiften att vara mer djuplodande i sina analyser. De blir därmed smala kanaler för begränsade och speciella uppgifter. Genom att de inte främst syftar till att vara kommersiellt lönsamma kan de avstå från en hel del av det material som präglar dags- och veckopressen. I kultur- och organisationstidskrifter inleds ofta en debatt som sedan förs vidare i andra massmedier, framhåller utredningen.

Utredningen påpekar vidare att kulturtidskrifterna spelar en inte oväsentlig roll för arbetstillfällena för författare, illustratörer och andra kulturarbetare, särskilt sådana som arbetar på frilansbasis. Dagspressens kultursidor kan bara ta in en liten del av det material som dessa kulturarbetare producerar. Andra medier ger endast sporadiska möjligheter för denna grupp att medverka.

Utredningens studium av kulturtidskrifternas ekonomiska situation resulterar i följande konstaterande: tidskrifterna är små, de är dyra och de går med förlust.

Av de 80 kulturtidskrifter, som får statligt grundbidrag för budgetåret 1976/77, har 46 en upplaga per nummer som understiger 5 000 exemplar och 21 har en upplaga mellan 5 000 och 10 000 exemplar. Endast 13 tidskrifter har större upplaga än 10 000 exemplar per nummer. Genomsnittspriset för en årsprenumeration på en av dessa tidskrifter är 33: 60 kr. Priset per tidningsexemplar blir 4: 54 kr.

Utredningen konstaterar att grundbidrag endast kan utgå till tidskrifter som går med förlust. Samtliga tidskrifter som har fått grundbidrag redovisar dock enligt utredningen underskott även sedan hänsyn har tagits till grundbidraget. Därtill kommer allt det obetalda arbete som görs för att få tidskrifterna att överleva.

Utredningen har haft samtal med företrädare för kulturtidskrifter samt infordrat skriftligt material för att kunna göra bedömningar av tidskrifternas ekonomiska situation. Därvid har bekräftats att kostnaderna har ökat kraftigt under senare år. Eftersom kulturtidskrifterna inte har så stora annonsinkomster har de framför allt kunnat kompensera sig för ökade framställningskostnader genom att höja prenumera- tionspriserna. Den eventuella lösnummerupplagan har ofta endast ringa ekonomisk betydelse.

Utredningen konstaterar att tendenser till att kompensera kostnads- ökningen genom nedskärningar av den tekniska kvaliteten har märkts. För vissa tidskrifter med speciella krav på teknisk kvalitet i tryck och papper har emellertid sådana nedskärningar varit svåra att göra. I vissa fall har antalet nummer per år begränsats.

Utredningen anser att det statliga tidskriftsstödet inte har förmått ändra den ekonomiska helhetsbilden för tidskrifterna. Även efter tidskriftsstödets tillkomst har tidskrifter lagts ned av ekonomiska skäl. Å andra sidan har företrädare för en rad tidskrifter vittnat om att stödet har gett dem möjlighet att fortsätta utgivningen. Framför allt har grund- bidraget gett en viss trygghet.

Utredningen föreslår, som resultat av sin utvärdering av de nuvarande stödformernas effekter och ändamålsenlighet, att grundbidraget byggs ut kraftigt, att projektbidraget avskaffas och att stödköpsordningen ges en helt annan utformning än nu.

Grundbidraget utgör enligt utredningen grundvalen för det

statliga kulturtidskriftsstödet. Det är enkelt och okomplicerat genom att det endast är fråga om ett direkt anslag som tidskriften får disponera efter behov. Samtliga tillfrågade tidskrifter har understrukt grundbidragets lämplighet som stödform. Samtidigt har man betonat att det är alltför litet.

Enligt utredningen bör den största delen av kulturtidskriftsstödet även fortsättningsvis utgå i form av grundbidrag. Liksom nu bör grundbidrag endast kunna ges till kulturtidskrift.

Utredningen är tveksam till det nuvarande kravet att en kulturtidskrift skall gå med förlust för att få grundbidrag samt att denna förlust inte skall kunna täckas från annat håll. De ekonomiska förhållanden under vilka kulturtidskrifterna arbetar är sådana att det aldrig torde bli fråga om att göra ekonomisk vinst på det statliga grundbidragets bekostnad. Utredningen anser därför att en tidskrift bör kunna erhålla grundbidrag även om den ett visst år inte skulle redovisa förlust. Om en tidskrift under flera år i följd redovisar vinst bör givetvis hänsyn tas till detta i bidragsgivningen.

Vid bedömningen av hur stort varje tidskrifts bidrag bör vara har älvfallet många olika faktorer kommit att spela en roll. Det ligger i en selektiva stödformens natur att så blir fallet. Enligt utredningen finns det anledning att från tid till annan se över hela bidragsgivningen och pröva utfallet av denna mot vissa schabloner, t. ex. upplaga, kostnader eller förlust.

I anslutning till sin behandling av grundbidraget tar utredningen också upp frågan om befrielse från mervärdeskatt på tryckerikostnader. Utredningen uppger att 43 av de 80 kulturtidskrifter som får grundbidrag budgetåret 1976/77 var skattskyldiga till mervärdeskatt för år 1975. Enligt utredningen betalade de sammanlagt ca 712 000 kr. i mervärdeskatt på sina tryckerikostnader. Eftersom dessa tidskrifter inte är befriade från mervärdeskatt kommer de inte heller i åtnjutande av det distributionsstöd till organisationstidskrifter som tidskriftsutredningen har föreslagit. Om de hade varit berättigade till sådant stöd skulle det utmanlagda distributionsbidraget för dessa tidskrifter enligt kulturtidskriftsutredningen uppgå till ca 750 000 kr.

Kulturtidskriftsutredningen har övervägt att föreslå befrielse från mervärdeskatt för kulturtidskrifter men föreslår i stället att den bidragsördelande myndigheten i framtiden ger tidskrifter, som betalar mervärdeskatt, ett så stort tidskriftsstöd att kompensation ges för såväl mervärdeskatt som för uteblivet distributionsbidrag. Utredningen anser det också inte nödvändigt att utforma bindande regler på denna punkt.

Utredningens förslag skulle innebära att anslaget för grundbidrag ökade från 1 749 200 kr. under innevarande budgetår till 5 600 000 kr. Utredningen bygger sina beräkningar på att de 80 tidskrifter som nu erhåller grundbidrag skall erhålla minst samma belopp i fort-

sättningen samt att ytterligare 50 tidskrifter skall få bidrag med i genomsnitt samma belopp som de tidskrifter som nu erhåller stöd. Utredningen förutsätter vidare att bidrag skall utgå med belopp som motsvarar vad tidskrifterna kan beräknas erlægga i mervärdeskatt på tryckerikostnader samt medel motsvarande uteblivna distributionsbidrag. Som framgår av det följande föreslår utredningen att projektbidraget slopas och att de medel som nu utgår via denna bidragsform i stället fördelas som grundbidrag.

Projektbidraget har enligt utredningens uppfattning varit alltför begränsat för att kunna spela någon väsentlig roll för tidskrifternas kvalitet. Även om de utdelade bidragen vart och ett för sig har medverkat till ett bättre tidskriftsnummer så torde knappast tidskrifterna som helhet ha blivit väsentligt bättre. Utredningen ställer sig därför tveksam till att staten i projektbidragets form skall specialdestinera så små penningbelopp som det här är fråga om. Enligt utredningen borde det vara mer angeläget att i stället ge ett högre grundbidrag. Det kan dessutom inte uteslutas att vissa tidskrifter kan känna sig styrda av projektbidraget i sina redaktionella bedömningar. Utredningen föreslår att projektbidraget avskaffas och att medlen i stället fördelas som grundbidrag.

Av utredningens beräkningar framgår det att stödköpsordningen har gynnat en förhållandevis liten grupp tidskrifter av de 139 som för budgetåret 1974/75 har kunnat komma i fråga för stödköp. Enligt utredningen torde detta ha sin förklaring i att de lokala mottagarna av tidskrifterna i första hand har valt de tidskrifter på prenumerationslistan som kunde tänkas intressera en bredare publik.

Enligt utredningen ger det nuvarande stödköpssystemet inte kulturtidskrifterna något betydelsefullt ekonomiskt stöd. Det är vidare tveksamt om stödköpet på bästa sätt tillfredsställer mottagarnas verkliga önskemål om tidskrifter. Utredningen föreslår att den gamla formen för stödköp ersätts med en ny som i första hand syftar till att stödja enbart kulturtidskrifterna.

Det nya stödköpet bör, anser utredningen, ha till ändamål att ge berörda kulturtidskrifter ett ekonomiskt stöd genom ett betydande antal prenumerationer. Stödet bör också bidra till att dessa kulturtidskrifter sprids till intresserade läsare. Därmed blir också stödköpet en marknadsföringshjälp för små tidskrifter.

Utredningen förordar att stödköpet enbart skall kunna erbjudas sådan kulturtidskrift som samtidigt får grundbidrag. På det sättet anser sig utredningen ha säkrat att de mest behövande tidskrifterna får stödet. Den bidragsfördelning myndigheten föreslås få uppdraget att välja ut den grupp tidskrifter som skall erbjudas stödköp. Enligt utredningen bör i första hand de små tidskrifterna komma i fråga för stödköp.

Tidskrifter, som tas upp på stödköplistan, bör få ett rejält tillskott

av prenumerationer. Utredningen har i sina beräkningar utgått från 500 prenumerationer vardera. I stället för att som f. n. statliga och kommunala myndigheter får välja bland de tidskrifter som kommer i fråga för stödköp vill utredningen överlåta åt tidskriften själv att anvisa mottagare för prenumerationerna. Kulturrådet bör dock kunna ge de berörda tidskrifterna råd och förslag om lämpliga prenumeranter. Utredningen tänker sig här bibliotek, sjukhus, militära förband o. d.

Utredningen befarar att vissa myndigheter och institutioner genom det nya stödköpet kommer att mista prenumerationer. Enligt utredningen är det lämpligt att se över tidskriftsbehovet hos tidigare mottagare av stödköpsprenumerationer när vissa erfarenheter har vunnits av det nya systemet.

Kostnaderna för stödköp har av utredningen beräknats till 1 750 000 kr. Detta förutsätter att 100 tidskrifter i genomsnitt erbjuds 500 prenumerationer och att genomsnittliga prenumerationspriset är 35 kr. per år.

Utredningen föreslår ingen förändring av definitionen på begreppet kulturtidskrift. Som kulturtidskrift skall sålunda fortfarande räknas tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys eller presentation inom de skilda konstarnas områden. Som villkor för stöd bör vidare liksom hittills gälla att tidskriften enligt utgivningsplan skall vara avsedd att ges ut med mer än ett nummer årligen och med högst ett nummer varje vecka.

I och med att projektbidraget föreslås upphöra samt stödköpet förändras till att endast gälla vissa grundbidragsberättigade tidskrifter, finns det enligt utredningen inget behov att definiera begreppet ideell tidskrift.

De ideella tidskrifterna kan i fortsättningen få stöd genom det distributionsstöd till organisationstidskrifter som tidskriftsutredningen föreslagit. De ideella tidskrifter, som kan betraktas som kulturtidskrifter, kommer självfallet också i framtiden att kunna erhålla grundbidrag och stödköp.

Utredningen finner det rimligt att de uppgifter, som tidskrifterna lämnar till kulturrådet i anslutning till bidragsansökan, görs under ansvar. För den händelse uppgifterna har varit avsiktligt vilseledande eller utbetalat bidrag inte har använts för avsett ändamål, bör tidskriften i fråga, om så befinnes lämpligt, kunna uteslutas från vidare statligt stöd eller förklaras skyldig att återbetala felaktigt använt belopp.

3.2 Remissyttranden

3.2.1 Allmänna synpunkter

Det råder en betydande samstämmighet om behovet av ett statligt kulturtidskriftsstöd. Ingen remissinstans motsätter sig att statligt bidrag utgår och så gott som samtliga instanser välkomnar en kraftig ökning av det statliga stödet. *Statens kulturråd* som administrerat det hittillsvarande statliga kulturtidskriftsstödet, framhåller att rådets egna erfarenheter och iakttagelser överensstämmer med kulturtidskriftsutredningens resonemang och motiveringar.

Massmedieutredningen finner inte att någon av de föreslagna ändringarna strider mot tryckfrihetsförordningen. Tvärtom får de anses främja den opinionsbildning och informationsfrihet som tryckfrihetsförordningen skall garantera. *Näringsfrihetsombudsmannen* anför från de utgångspunkter han har att beakta att det inte finns några invändningar mot utredningsförslaget. *Massmediekoncentrationsutredningen* finner att det ekonomiska stödet till kulturtidskrifter är värdefullt för att bevara och stärka mångfalden i tidskriftsfloran och ser därför positivt på den föreslagna höjningen av stödet.

3.2.2 Grundbidraget

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *statens kulturråd*, *ABF*, *Sveriges författarförbund* och *Svenska journalistförbundet*, framhåller att statens insatser bör koncentreras till en uppräknad och utbyggnad av grundbidraget.

Flertalet remissinstanser uttalar uppfattningen att grundbidraget måste utgå enligt selektiva principer. Frågan om vilka urvalskriterier som skall användas diskuteras av flera instanser och synpunkterna varierar.

Utredningens förslag att förlust inte skall vara en förutsättning för stöd och att förlustkriteriet därför bör utgå delas av flertalet av de remissinstanser som tar upp frågan, bl. a. *LO*, *Svenska bokförläggareföreningen*, *Sveriges författarförbund*, *SACO/SR* och *Centerns ungdomsförbund*. Däremot föreslår *FACTU* att nuvarande krav kvarstår och att regler utformas så att resultatredovisningarna för organisationstidskrifterna skall bli jämförbara med dem som inges för enskilt utgivna tidskrifter. Även *Svenska tidningsutgivareföreningen* vill bibehålla förlustkriteriet så länge det inte finns automatiskt verkande regler inom det selektiva systemets ram. För att undvika att en tidskrift, som något år lyckats få ett överskott, förlorar sitt bidrag föreslår föreningen att det förutsatta underskottet beräknas som ett genomsnitt för de senaste tre åren.

Utredningens förslag att man från tid till annan bör se över bidrags-

givningen och pröva utfallet av denna mot vissa schabloner — i första hand förlustens storlek, men även upplaga och kostnader — tillstyrks av några remissinstanser. *ABF* anser dock att de tre schablonerna bör väga lika tungt. *RRV* menar att förluskriteriet inte ensamt bör avgöra bidragets storlek. *Sveriges författarförbund* betonar att en sammanvägning av olika kriterier ständigt måste ske, så att varje tidskrift får ett till alla omständigheter anpassat bidrag. Några remissinstanser, nämligen *RRV*, *presstödsnämnden* och *Pressbyråföretagen AB*, menar att utredningen borde ha angett mera detaljerade kriterier för hur grundbidraget skall fördelas.

Några remissinstanser, bl. a. *näringsfrihetsombudsmannen* och *Svenska bokförläggareföreningen*, påpekar att anslaget för grundbidrag hittills inte har räckt till mer än drygt hälften av de kulturtidskrifter som har bedömts vara stödberättigade. *Näringsfrihetsombudsmannen* anser det vara viktigt att anslagsbeloppen är tillräckligt stora och fördelas på ett sätt som gör det möjligt att lämna stöd till alla tidskrifter som bedöms berättigade härtill.

Två remissinstanser, *statskontoret* och *näringsfrihetsombudsmannen*, behandlar ingående relationen mellan det föreslagna kulturtidskriftsstödet och det distributionsstöd som tidskriftsutredningen har föreslagit. Båda instanserna kommer därvid fram till att de två stödformerna bör samordnas. Enligt *näringsfrihetsombudsmannen* bör det vara möjligt att knyta stödet till kulturtidskrifter till det föreslagna distributionsstödet. Utformningen av det sistnämnda skulle därvid behöva modifieras för att ge kulturtidskrifterna tillräckligt stöd. Detta skulle exempelvis kunna ske genom att den stödberättigade upplagan beräknades på annan grund än postdistribuerade exemplar, att minsta stödberättigade upplaga generellt sänktes och det fasta grundbeloppet höjdes. I förhållande till de nu framlagda förslagen skulle en samordning bl. a. innefatta fördelen av att en enda instans anförtroddes handläggningen av allt direkt stöd till tidskrifter. Om det inte visar sig möjligt att nu genomföra en samordning har *näringsfrihetsombudsmannen* inget emot att de nu framlagda förslagen prövas under någon tid. Möjligheterna till samordning bör dock övervägas senare.

Statskontoret betonar att reglerna för stöd till tidskrifter bör formuleras så att en tidskrift endast kan få bidrag ur en av de båda föreslagna stödformerna. Den av tidskriftsutredningen föreslagna modellen med stöd i förhållande till den postdistribuerade upplagan borde kunna användas även för kulturtidskrifter, eventuellt med ett annat upplagebegrepp som bas. Fördelen med att samma modell används på kulturtidskriftsområdet som för organisationstidskrifter är att den minskar bedömningsmomentet vid tilldelningen. Bedömningen skulle då begränsas till att gälla vilka tidskrifter som kan räknas som kulturtidskrifter. En

organisatorisk lösning på denna fråga i ett längre perspektiv kan enligt statskontorets mening vara att presstödsnämnden får ett samlat ansvar för allt stöd till tidningar och tidskrifter. Då det gäller de kulturpolitiska bedömningarna bör nämnden hålla nära kontakt med statens kulturråd och i mervärdeskattefrågor med länsstyrelserna.

Utredningen har inte funnit möjligt att förorda direkt befrielse från mervärdeskatt för alla kulturtidskrifter. Däremot bör den bidragsfördelnde myndigheten ge kulturtidskrifter, som betalar skatt, ett så högt grundbidrag att kompensation ges för såväl mervärdeskatt som för uteblivet distributionsbidrag. Några bindande regler bör emellertid inte utformas.

Riksskatteverket och *mervärdeskatteutredningen* delar utredningens uppfattning att någon befrielse från mervärdeskatt för kulturtidskrifter inte bör föreslås. *Statskontoret*, *RRV*, *Svenska bokförläggareföreningen*, *Svenska journalistförbundet*, *Svenska tidningsutgivareföreningen*, *Sveriges författarförbund* och *Frihetlig Socialistisk Tidskrift* anser emellertid att en sådan befrielse är möjlig och bör eftersträvas. Bokförläggareföreningen och Tidningsutgivareföreningen vill att en sådan befrielse täcker tryckta skrifter i allmänhet. Frihetlig Socialistisk Tidskrift anser att åtminstone politiska och kulturella tidskrifter som ägs av organisation eller stiftelse och drivs utan vinstsyften bör befrias från mervärdeskattskyldighet. Flera remissinstanser anser att tidskrifter som kulturrådet har tilldelat grundbidrag också bör befrias från mervärdeskatt. I så fall skulle samtliga grundbidragsberättigade kulturtidskrifter även erhålla det föreslagna distributionsstödet. Författarförbundet betonar att om inte skattebefrielse införs måste kompensation utgå vid bestämmandet av det enskilda bidraget. *Presstödsnämnden* anför att om förordningen inte reglerar hur grundbidrag fastställs, är det rimligt att statsmakterna på annat sätt uttalar att statens kulturråd skall eftersträva lika-behandling av de två kategorierna kulturtidskrifter.

Centerns ungdomsförbund ifrågasätter starkt utredningens förslag att basera en stor del av kulturtidskriftsstödet på strävan att kompensera tidskrifter som erlägger mervärdeskatt för denna utgift. Förändringar på detta område bör i första hand göras genom att reglerna för mervärdeskatt ändras.

Riksskatteverket och *mervärdeskatteutredningen* ifrågasätter utredningens beräkningar av hur mycket de skattepliktiga tidskrifterna nu betalar i mervärdeskatt. Enligt riksskatteverket måste hänsyn även tas till den avdragsgilla mervärdeskatt som utgivaren har om han säljer en skattepliktig tidskrift. Mervärdeskattens "nettofördyring" på skattepliktiga tidskrifter jämfört med skattefria bör endast vara skatten på det mervärde som har tillskapats.

3.2.3 Projektbidraget

Samtliga remissinstanser som yttrar sig i frågan tillstyrker att projektbidraget avskaffas. *Statens kulturråd* anser att den avgörande motiveringen för ett avskaffande av detta stöd är att det visat sig medföra att några få tidskrifter har fått en alltför stor del av bidragssumman. Dessutom föreligger viss risk för godtycke och subjektivitet vid fördelningen. *TCO* tillstyrker ett avskaffande av projektbidraget endast under förutsättning att grundbidraget får en sådan uppräknig att de som medverkar i kulturtidskrifterna får sina villkor förbättrade.

3.2.4 Stödköpet

Ett mycket stort antal remissinstanser delar utredningens åsikt att den nuvarande stödköpsordningen är förfelad och anser det vara befogat att finna nya former för stödköp. *Kriminalvårdsstyrelsen* reagerar dock mot att utredningen betecknar det nuvarande stödköpet som administrativt betungande. Styrelsen har tvärtom övervägande positiva erfarenheter och finner att det nuvarande stödköpet har enbart den väsentliga bristen, att dess storlek inte svarar mot behoven.

Utredningens förslag angående stödköp får ett oreserverat stöd från några remissinstanser, nämligen *statens kulturråd*, *Svenska akademien*, *Frihetlig Socialistisk Tidskrift* och *Studieförbundet Vuxenskolan*.

RRV och *presstödsnämnden* anser inte att utredningens förslag till alternativ stödköpsform skall genomföras. De föreslår i stället att grundbidragen räknas upp med de medel som utredningen vill använda för stödköp. *Presstödsnämnden* påpekar att om stödköpet skall få ekonomisk betydelse, måste abonnemangspriset väsentligt överstiga den rörliga kostnaden per exemplar. Detta skulle kunna motivera att tidskriften arbetade med två priser, ett marknadspris för allmänheten och ett högre stödköpspris. Tidskriften skulle då kunna påverka stödets storlek genom prissättningen på stödexemplaren. Detta kan inte accepteras. Omvänt betyder stödköp av exemplar till marknadspris inte mycket för tidskriftens ekonomi. *RRV* anför att kulturtidskrifterna givetvis är oförhindrade att t. ex. genom gratisprenumerationer, rabatter eller andra åtgärder nå en önskvärd spridning till olika målgrupper.

Utredningens förslag att endast tidskrifter som tilldelats grundbidrag skall få ingå i stödköpet får stöd av flertalet instanser som tar upp frågan. *Sveriges författarförbund* motsätter sig dock en sådan anknytning till grundbidraget. *Författarförbundet* anför att åtskilliga kulturtidskrifter som med stöd från annat håll kommer att ha så god ekonomi, att grundbidrag inte kommer i fråga, torde ha behov av det spridningsstöd som den nya stödköpsordningen innefattar.

Några remissinstanser, bl. a. *presstödsnämnden*, *Svenska tidningsutgivareföreningen* och *Studieförbundet Vuxenskolan*, anser att samtliga

grundbidragsberättigade tidskrifter skall ingå i stödköpet och motsätter sig alltså utredningens förslag att endast 100 av de 130 tidskrifter som föreslås få grundbidrag skall ingå i stödköpsordningen.

Utredningens förslag att tidskrifterna själva skall utse mottagare av stödprenumerationer diskuteras av många remissinstanser. *Presstödsnämnden* anser att eventuella stödköp administreras enklare och billigare via Bibliotekstjänst och bör syfta till att exempelvis förse bibliotek på mindre orter och på sjukhus och andra vårdinstitutioner med kulturtidskrifter. Enligt *Svenska kommunförbundet* bör det ankomma på kulturrådet att, som nu, årligen fördela prenumerationer mellan de olika huvudgrupperna av mottagare. De prenumerationer som tilldelas primärkommuner bör i första hand gå till kommuner med svag skattekraft. Fördelningen mellan olika institutioner inom varje kommun bör vara en uppgift för kulturnämnderna. Enligt *Svenska tidningsutgivareföreningens* uppfattning bör i första hand prenumerationer av kulturtidskrifter genom stödköp eller på annat sätt ställas till förfogande för de folkbibliotek som önskar få tillgång till tidskrifterna. Antalet här avsedda bibliotek kan beräknas uppgå till mellan 300 och 400.

FACTU anser den föreslagna ordningen vara helt oacceptabel. En absolut förutsättning för en prenumeration måste vara, att mottagaren själv får välja sin tidskrift. Den föreslagna stödformen skulle även kunna inbjuda till missbruk som skulle bli svårt att övervaka utan en mycket ingående revision. En tidskrift skulle enligt *FACTU* mycket väl kunna få 500 nuvarande friexemplar betalda med statliga medel eller, genom att inge en lista över 500 av dess betalande prenumeranter, få dessa abonnemang betalda två gånger. Enligt *FACTU:s* uppfattning bör frågan om stödköp ytterligare överarbetas eller systemet behållas i sin nuvarande form. Även *Sveriges författarförbund* och *TCO* anser att mottagarna av stödprenumerationer bör få ett inflytande över vilka tidskrifter de mottar.

Överbefälhavaren påpekar att ansvaret för tidskriftsurvalet på ett förbandsbibliotek ligger hos chefen för resp. verksamhetsställe, vilket innebär att ett bibliotek har rätt att avstå från en publikation, även om den erbjuds som gåva.

Centerns ungdomsförbund tillstyrker utredningsförslaget under förutsättning att detta kombineras med aktiva insatser från bl. a. kulturrådet för att öka kännedomen om tidskrifterna. *Svenska bokförläggareföreningen* förutsätter att statens kulturråd, i det fall förslaget genomförs, hjälper de tidskrifter som så önskar att anvisa mottagare. Föreningen ifrågasätter dock det riktiga i att ge bort prenumerationer till mottagare vilka själva inte visar något intresse för tidskriften.

LO, *Svenska journalistförbundet* och *ABF* tillstyrker utredningens

förslag om att tidskrifterna själva skall få utse mottagare. Journalistförbundet föreslår dock att rätten att utse mottagare av stödprenumerationer inte tillfaller tidskriften som sådan utan dess ansvarige utgivare.

Samtliga remissinstanser som representerar de nuvarande mottagarna av stödköpscxemplaren, nämligen *överbefälhavaren, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet* och *Svenska institutet* beklagar att den föreslagna ordningen kan medföra att de nuvarande mottagarna går miste om sina tidskrifter. Nämnda instanser påpekar, att tidskrifterna allmänt har rönt stor uppskattning på mottagarställena. och flertalet välkomnar utredningens förslag att man direkt efter första året med den nya stödköpsordningen studerar utfallet. Svenska institutet betonar att institutet genom stödprenumerationer har möjlighet att tilldela universitet och översättare i utlandet exemplar av svenska tidskrifter. Enligt institutet bör antingen en särlösning eftersträvas för dessa mottagare eller institutet på annat sätt ges möjlighet att fortsätta med den hittillsvarande prenumerationsservicen.

3.2.5 Övrigt

Utredningens förslag att begreppet ideella tidskrifter bör tas bort ur författningen tillstyrks av de remissinstanser som yttrar sig frågan. Några instanser påpekar att en förutsättning därvid är att det av tidskriftsutredningen föreslagna stödet till organisationstidskrifter genomförs. Några remissinstanser, bl. a. *Sveriges kristna ungdomsråd*, betonar vikten av att organisationstidskrifter också kan betraktas som kulturtidskrifter och att begreppet "huvudsakliga innehåll" bör tolkas ill organisationstidskrifternas fördel, då dessa ofta också är medlems-tidskrifter.

Ett fåtal remissinstanser tar upp frågan om missbruk av tidskriftsstödet. *Svenska akademien* anser att utredningen tillfyller sig beaktat sådana riskmoment. *Sveriges författarförbund* instämmer i att speciella påföljder inom stödsystemets ram bör etableras för att understryka betydelsen av att endast riktiga uppgifter lämnas. Samtidigt är enligt förbundet självfallet också en viss "mjukhet" i handhavandet av dessa påföljder rekommenderas. En del uppgifter grundas på antanden eller önskemål och får inte hårdnas när man senare jämför dem med utfallet t. ex. av tidskriftens budget eller prenumerantstock. *FACTU* inner utredningens formulering beträffande påföljd vara helt otillfredsällande. Skyldigheten att återbetala felaktigt använt belopp bör enligt *FACTU* vara ovillkorlig.

Några remissinstanser tar upp stödets inriktning på lika typer av kulturtidskrifter. *Pressstödsnämnden* ofarar att utredningens förslag missgynnar de små kulturtidskrifterna inför med de stora. *Arbetsgruppen för kulturtidskrifternas samarbets-*

frågor har uppmärksammat att utredningens förslag endast omfattar svenska kulturtidskrifter. En aktuell undersökning visar, enligt arbetsgruppens representant för invandrantidskrifterna, att antalet invandrantidskrifter i Sverige uppgår till ca 130 st. Arbetsgruppen förutsätter att dessa tidskrifters speciella problem utreds i särskild ordning och att förslag till stöd snarast framläggs. *Sveriges kristna ungdomsråd* och *Unga örnars riksförbund* framhåller att särskilt stöd behövs för ungdomstidskrifter. Ungdomsrådet föreslår att frågan snarast utreds.

Statens kulturråd och *Klys* anser att det finns ett behov av startbidrag åt nya tidskrifter. Kulturrådet beklagar att frågan om etableringsstöd för kulturtidskrifter inte behandlats av utredningen och föreslår därför att kulturrådet får i uppdrag att finna lämpliga former för ett startbidrag. Ett sådant skulle kunna knytas till ett distributionsstöd eller till utredningens förslag om stödköp.

4 Föredraganden m. m.

Kulturtidskrifterna har en mycket viktig roll i vårt kulturliv. De bidrar till att stimulera debatten och till att säkerställa att olika åsiktsriktningar kan göra sig hörda. De ger kulturarbetarna goda möjligheter att nå ut till publiken. Samtidigt svarar de också för en betydelsefull bevakning av olika kultur- och samhällsområden. I kulturtidskrifterna kan ofta frågor tas upp som sällan behandlas i mer allmänt inriktade medier. Deras opinionsbildande betydelse är ofta långt större än vad upplagens storlek ger vid handen. Inte sällan leder debatter som startas i kulturtidskrifter till att den aktuella frågan också tas upp i andra medier.

Vissa kulturskrifter har existerat under lång tid, medan andra har haft relativt kort livslängd. Att en tidskrift läggs ned kan ha enbart ekonomiska orsaker, men kan också bero på att den grupp som står bakom tidskriften anser sig ha nått sitt mål eller att reaktionen inför tidskriften inte blivit den väntade.

Sedan budgetåret 1966/67 har statligt stöd i mer reguljära former utgått till utgivning av kulturtidskrifter. Nu gällande regler för det statliga stödet infördes med verkan från budgetåret 1971/72. Jag har i det föregående redogjort för de nuvarande stödformerna liksom för begreppen kulturtidskrift och idcell tidskrift. Sammanfattningsvis gäller att kulturtidskrifter kan tilldelas grundbidrag medan såväl kulturtidskrifter som idcella tidskrifter kan erhålla projektbidrag och komma i fråga för stödköp. Kulturtidskriftsutredningen har gjort en översyn av stödet till tidskrifter inom kultursektorn på grundval av en analys av kulturtidskrifternas ekonomiska situation och en utvärdering av de nuvarande stödformerna.

Enligt utredningen arbetar kulturtidskrifterna under besvärliga ekonomiska förhållanden. Löner och honorar är i allmänhet låga och myc-

ket arbete utförs utan ersättning. Utredningen redovisar att kostnaderna för framställning och distribution har ökat kraftigt under senare år. Kulturskrifterna har haft svårt att täcka kostnadsökningarna med ökade intäkter. Ofta saknas också resurser för att marknadsföra tidskrifterna på ett sätt som skulle kunna ge fler prenumeranter och därigenom en bättre ekonomi.

Utredningen föreslår en kraftig utbyggnad av det statliga stödet till kulturtidskrifter. Av de nuvarande stödformerna anser utredningen att grundbidraget har haft den största betydelsen för tidskrifterna, medan projektbidraget inte har spelat någon väsentlig roll. Enligt utredningens förslag bör därför grundbidraget behållas, medan stödformen projektbidrag bör upphöra. Nuvarande ordning för stödköp har enligt utredningen endast haft begränsad effekt för tidskrifterna. Av detta skäl föreslår utredningen att reglerna för stödköp förändras så, att endast tidskrifter som tilldelats grundbidrag skall kunna bli föremål för stödköp. Dessa tidskrifter skall själva få utse mottagare av ett antal prenumerationer, för vilka staten skall erlägga ersättning. Till följd av utredningens förslag kommer stöd endast att kunna utgå till kulturtidskrifter. Sådana ideella tidskrifter som inte samtidigt kan betraktas som kulturtidskrifter kommer inte att kunna komma i fråga för stöd. Remissinstanserna har i allmänhet instämt i utredningens förslag när det gäller grundbidraget och projektbidraget. I fråga om stödköpet har meningarna varit delade.

På förslag av chefen för budgetdepartementet har regeringen tidigare denna dag beslutat att till riksdagen avlämna proposition (1976: 77: 99) om stöd till vissa tidningar och tidskrifter m. m. Där föreslås att organisationstidskrifter skall kunna få stöd i förhållande till den postdistribuerade upplagan. Stödet föreslås utgå enligt generellt verkande regler.

Vissa av de kulturtidskrifter som f. n. erhåller tidskriftsstöd kommer att kunna få det föreslagna stödet till organisationstidskrifter. Eftersom kulturtidskrifternas upplagor genomgående är små kommer sådant stöd i de flesta fall endast att få begränsad ekonomisk betydelse för dessa tidskrifter. Många kulturtidskrifter kan inte alls komma i fråga för det föreslagna stödet. Mot denna bakgrund förordar jag att ett särskilt statligt stöd till kulturtidskrifter skall utgå även i fortsättningen.

I fråga om vilka stödformer som skall ingå i stödet till kulturskrifter anser jag i likhet med utredningen att ett bidrag, som motsvarar det nuvarande grundbidraget, bör finnas med även i fortsättningen. Något särskilt projektbidrag bör enligt min mening inte ingå i kulturtidskriftsstödet.

När det gäller stödköpet delar jag utredningens bedömning att den nuvarande formen endast har haft begränsat värde för kulturtidskrifterna. Jag har förståelse för att utredningen har sökt utforma sina förslag om stödköp så att de skall underlätta för tidskrifterna att bedriva

en aktiv marknadsföring som är inriktad på de grupper som det är viktigt för tidskrifterna att nå. Jag anser dock, i likhet med vissa remissinstanser, att den effekt som utredningen vill uppnå med sitt förslag lika väl kan uppnås genom att dessa resurser används till en förstärkning av grundbidraget.

Jag förordar därför att det statliga stödet till kulturtidskrifter fr. o. m. budgetåret 1977/78 endast skall bestå av ett slags bidrag, som motsvarar det nuvarande grundbidraget. I likhet med utredningen anser jag att detta bidrag bör kunna utgå till samma kategori av tidskrifter som nu kan komma i fråga för grundbidrag. Liksom f. n. bör gälla att en tidskrift skall ha kommit ut med minst fyra nummer närmast föregående budgetår innan den första gången kan tilldelas bidrag.

I proposition 1976/77: 99 föreslås särskilda stödformer för tidningar och tidskrifter på andra språk än svenska, som riktar sig till invandrare i Sverige. Sådana tidskrifter bör därför ej kunna komma i fråga för stöd till kulturtidskrifter. Däremot bör det, liksom f. n. vara möjligt att inom ramen för kulturtidskriftsstödet ge bidrag till enstaka andra tidskrifter på annat språk än svenska. En förutsättning är självfallet att sådan tidskrift ges ut här i Sverige av svensk ägare och att den i övrigt uppfyller kraven för stöd.

Kulturtidskriftsstödet bör liksom f. n. ha till syfte att främja hög kvalitet och ett mångsidigt utbud av åsikter och behandlade ämnen. I detta ligger bl. a. att varje tidskrift, oavsett vilken åsiktsriktning den företräder, måste kunna få stöd. Tidskrifter av likartad karaktär bör vid bidragsgivningen behandlas likvärdigt. Mot denna bakgrund skulle urval av bidragsberättigade tidskrifter enligt generellt verkande regler i princip vara att föredra också för stödet till kulturtidskrifterna. Enligt min mening är det emellertid inte möjligt att inom ekonomiskt realistiska ramar konstruera sådana regler som skulle kunna täcka de olika slag av tidskrifter som f. n. kan komma i fråga för stöd. Nuvarande metod för urval, som utgår från en allmän bedömning av tidskrifternas innehåll, bör därför behållas.

Det är enligt min mening nödvändigt att frågor om stöd prövas av ett organ med god kännedom om kulturområdet. Statens kulturråd bör därför även i fortsättningen ha hand om denna uppgift.

Utredningen diskuterar enligt vilka principer storleken av bidragen till de enskilda tidskrifterna bör bestämmas. Det ligger enligt utredningen i den selektiva stödformens natur att många olika faktorer spelar in härvidlag. Utredningen anser att en fördelning efter förlustkriterier till viss del skulle kunna vägleda bidragsgivningen, även om denna också måste korrigeras med hänsyn till andra förhållanden.

Utredningen framhåller att ungefär hälften av de kulturtidskrifter som innevarande budgetår har tilldelats grundbidrag också är befriade från mervärdesskatt på sina tryckerikostnader. Dessa tidskrifter skulle

också komma i fråga för det föreslagna stödet till organisationstidskrifter. Utredningen vill inte föreslå att kulturtidskrifter generellt beräknas från mervärdesskatt, men förordar att de tidskrifter som är skattskyldiga kompenseras för skatten vid beräkningen av grundbidraget. Även de tidskrifter som inte kan erhålla det föreslagna stödet till organisationstidskrifter bör enligt utredningen få kompensation för detta vid bidragsberäkningen.

Bland remissinstanserna finns förespråkare för generella regler vid beräkning av grundbidraget. I några fall förordas en anpassning till de regler som föreslås gälla för stöd till organisationstidskrifter, eventuellt med särskilda arrangemang med hänsyn till kulturtidskrifternas speciella förhållanden. En sådan ordning skulle ha vissa förtjänster från principell synpunkt. Bl. a. skulle utrymmet för skönsmässig behandling vid bidragsgivningen minska.

Jag bedömer det emellertid inte vara möjligt att skapa ett generellt system för beräkning av det nya bidraget. Kulturtidskrifterna skiljer sig alltför mycket i olika avseenden som har betydelse för bidragsbehovet. Upplagorna varierar exempelvis kraftigt i storlek. Vidare skiljer kostnaderna för redaktionellt arbete, liksom t. ex. behovet av originalmaterial och illustrationer. Vissa tidskrifter har en blygsam ekonomisk omslutning, medan andra omsätter betydande belopp. Även mervärdesskattens effekt varierar för olika tidskrifter. De faktorer som jag nu har nämnt leder till att de underskott som uppkommer blir olika stora. Anspråken på ekonomiska bidrag beror självfallet också på vilken målsättning den enskilda tidskriften har när det gäller det tekniska utförandet, de redaktionella ambitionerna, prenumerationspriserna, m. m.

Bidraget bör därför bestämmas efter en bedömning av varje enskild tidskrifts karaktär och förutsättningar. Utgångspunkten bör därvid vara att det är tidskriftens ägare som har det huvudsakliga ekonomiska ansvaret för utgivningen. Vissa tidskrifter får regelmässigt betydande underskott täckta av t. ex. kulturinstitutioner som disponerar stora resurser. Avsikten är inte att statsbidraget skall leda till att insatserna minskar från sådana bidragsgivares sida. Bidraget får inte heller bli så stort att en tidskrift kan fortsätta utgivningen obcroende av om t. ex. prenumerationsintäkterna stadigt minskar under en längre tid.

Enligt nu gällande regler kan en kulturtidskrift få grundbidrag endast om intäkterna av tidskriften inte täcker utgifterna för den och om dess ägare inte får tillräckligt stöd från annat håll. Kulturrådet har enligt utredningen tolkat denna regel så, att en tidskrift måste redovisa förutsett för att kunna erhålla grundbidrag. Utredningen föreslår att motsvarande inte skall gälla i fortsättningen. Bland remissinstanserna är meningarna delade om detta förslag.

För egen del anser jag att bidraget självfallet alltid skall användas

för att täcka utgifter för tidskriften. Bidraget kan således inte få användas för något annat ändamål. Om det skulle visa sig att intäkter och bidrag för ett år överstiger kostnaderna för tidskriften under samma år bör överskottet inte få användas till annat än tidskriftens fortsatta utgivning.

Mot bakgrund av vad jag här har sagt förordar jag att bidrag fr. o. m. budgetåret 1977/78 skall kunna utgå till ägare av sådan kulturtidskrift för vilken det kan beräknas att intäkterna för det budgetår som ansökan avser inte kommer att täcka kostnaderna och för vars utgivande ägaren inte har eller kan påräkna tillräckligt stöd från annat håll.

Med anledning av utredningens förslag, att man vid bidragsgivningen skall ta hänsyn till om tidskrifterna är befriade från mervärdeskatt eller ej resp. om de erhåller det föreslagna stödet till organisationstidskrifter, vill jag anföra följande.

Jag är i likhet med utredningen inte beredd att nu förorda någon generell befrielse från mervärdeskatt för kulturtidskrifter. De regler som f. n. gäller för undantag från skatteplikt för tidskrifter innebär att utrymmet för subjektiva avgöranden är starkt begränsat. Så är inte fallet när det gäller fördelningen av bidrag till kulturtidskrifter eftersom urvalet måste grundas på en bedömning av tidskrifternas innehåll och deras ekonomiska situation. Att lägga en sådan bedömning till grund för beslut om befrielse från mervärdeskatt skulle betyda att man införde principer som är främmande i skattesammanhang. Jag har i denna fråga samrått med chefen för budgetdepartementet.

Vid beräkningen av bidragets storlek kommer hänsyn att kunna tas till mervärdeskatten i den mån denna medverkar till att underskott uppkommer för en viss tidskrift.

Vissa kulturtidskrifter kommer att kunna erhålla det föreslagna stödet till organisationstidskrifter. Kulturrådet bör vid sin bedömning av bidragsbehovet ta hänsyn till om tidskriften erhåller sådant stöd. Fr. o. m. ansökningstillfället för budgetåret 1978/79 bör tidskrifterna i sina ansökningar om bidrag lämna uppgift om med vilket belopp sådant stöd har utgått för föregående år. Kulturrådet bör kunna lägga detta belopp till grund för sin bedömning av bidragsbehovet. Vid ansökningstillfället för budgetåret 1977/78 kommer inga uppgifter att föreligga om organisationstidskriftsstödets storlek. I de fall där det är uppenbart att detta stöd för år 1977 endast kan komma att uppgå till mindre belopp bör kulturrådet kunna bortse från det vid beräkningen av bidrag för nämnda budgetår. Vid sin behandling av dessa frågor bör kulturrådet givetvis ha ett nära samarbete med den myndighet som beslutar om stödet till organisationstidskrifter.

Som underlag för kulturrådets prövning av ärende om stöd till kulturtidskrift bör ligga en skriftlig ansökan av tidskriftens ägare. Ansökan bör innehålla uppgifter om utgivningen och ekonomin under de

närmast föregående budgetåren. Dessutom bör sökanden presentera en utgivningsplan och en ekonomisk kalkyl för det budgetår som ansökan avser. För den händelse sökanden lämnar felaktig uppgift för att vilseleda kulturrådet har rådet, om uppgiften har haft betydelse för prövningen av ansökan, möjlighet att kräva tillbaka beviljat bidrag helt eller delvis. Detsamma gäller om utbetalat belopp inte har använts för avsett ändamål. Återkrävt belopp bör tillföras anslaget för stöd till kulturtidskrifter.

Jag har i det föregående (s. 3) redogjort för de särskilda röstningsregler som f. n. gäller vid beslut om tidskriftsstöd och som syftar till att tillgodose minoritetsintressen. Motsvarande regler bör gälla även i fortsättningen vid beslut om bidrag. Liksom f. n. bör talan inte få föras mot beslut av kulturrådet om bidrag till kulturtidskrift. Det ankommer på regeringen att meddela bestämmelser om handläggningen av stödet till kulturtidskrifter.

När det gäller medelsbehovet för stödet till kulturtidskrifter föreslår utredningen att 5,6 milj. kr. bör anvisas för grundbidrag och 1,75 milj. kr. för stödköp. Utredningen räknar med att ca 50 nya tidskrifter därigenom kan komma i fråga för grundbidrag.

Jag anser att den beräkning av medelsbehovets totala omfattning som utredningen har gjort i det stora hela är realistisk. För budgetåret 1977/78 bör därför anvisas 7 milj. kr. till stöd till kulturtidskrifter, vilket är 4,5 milj. kr. mer än vad som har anvisats under anslaget till tidskriftsstöd för innevarande budgetår. Jag återkommer till denna fråga i det följande. Vad jag har anfört i fråga om medelsanvisningen innebär inget ställningstagande till frågan om hur många nya tidskrifter som bör komma i fråga för bidrag. Inom den medelsram som ställs till kulturrådets förfogande måste finnas utrymme för stöd till nyetablerade tidskrifter och till andra tidskrifter som inte har fått stöd tidigare.

Mina förslag i det föregående innebär att antalet stödformër minskar. Samtidigt kan de ökade ekonomiska resurserna leda till att prövningen av frågor om bidrag blir mer krävande. Dessa faktorer sammanvägda leder enligt min mening inte till något ytterligare behov av administrativa resurser hos kulturrådet för stödet till kulturtidskrifter. Skulle det i samband med införandet av de nya reglerna eller för utvärderingsändamål behövas ytterligare resurser utöver vad kulturrådet disponerar, bör dessa bekostas från anslaget för stöd till kulturtidskrifter.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer för stöd till kulturtidskrifter som jag förordat.

5 Anslagsberäkningar för budgetåret 1977/78

Stöd till kulturtidskrifter

1975/76 Utgift ¹	1 896 531	Reservation	23 043
1976/77 Anslag ¹	2 500 000		
1977/78 Förslag	7 000 000		

¹ Tidigare anslagsbetekning Tidskriftsstöd.

Som jag har anfört i det föregående bör det statliga tidskriftsstödet inom kulturområdet förändras fr. o. m. budgetåret 1977/78. De särskilda bidragsformerna projektbidrag och stödköp bör inte längre finnas kvar. Med hänsyn till att s. k. ideella tidskrifter inte längre kommer att kunna komma i fråga för stöd ur förevarande anslag bör anslaget fr. o. m. nästa budgetår benämnas Stöd till kulturtidskrifter.

Kostnader för projektbidrag och stödprenumerationer som har beslutats enligt nu gällande bestämmelser bör, i den mån de förfaller till betalning under budgetåret 1977/78 eller senare, få betalas från förevarande anslag.

Anslaget bör ökas med 4,5 milj. kr. till 7 milj. kr. budgetåret 1977/78. Vid beräkningen av beloppet har jag tagit hänsyn till förslaget att bidrag till tidskriften Samefolket som innevarande budgetår utgår ur anslaget Tidskriftsstöd i fortsättningen skall beräknas under det nya anslaget Bidrag till samisk kultur (prop. 1976/77: 80).

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Stöd till kulturtidskrifter* för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

